

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Навчально-науковий юридичний інститут

Кафедра трудового, екологічного та аграрного права

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
АГРАРНЕ ПРАВО УКРАЇНИ**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма Право

Спеціальність 081 Право

Галузь знань 08 Право

Затверджено на засіданні кафедри
протокол № 7 від 02 лютого 2026 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Аграрне право України
Викладач (-і)	Яремак Зоряна Василівна, к.ю.н., доц., професор кафедри трудового, екологічного та аграрного права
Контактний телефон викладача (-ів)	Яремак Зоряна Василівна (0342) 507822
Е-mail викладача (-ів)	Яремак Зоряна Василівна zoriana.yaremak@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	Заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	<p>Консультації проводяться відповідно до Графіку індивідуальних занять зі студентами, розміщеному на інформаційному стенді та сайті кафедри https://ktetap.pnu.edu.ua/інформація-щодо-навчального-процесу/</p> <p>Також можливі консультації шляхом листування через електронну пошту та classroom, зокрема, погодження планів та змісту курсових робіт, індивідуальних науково-дослідних завдань.</p>
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Аграрне право є комплексною галуззю права, що сформувалася наприкінці 1960-х років минулого століття. Специфіка аграрного права як галузі права зумовлена унікальністю процесу виробництва сільськогосподарської продукції, що полягає у поєднанні сільськогосподарської праці з використанням корисних властивостей земель сільськогосподарського призначення.</p> <p>Норми аграрного права відіграють важливу роль у забезпеченні реалізації аграрної політики держави. Вирішення економічних та соціальних проблем села, всього агропромислового комплексу значною мірою залежать від їх правового забезпечення. Сучасний етап розвитку аграрного права України характеризується розширенням кола суб'єктів аграрних правовідносин. Так, в Україні створено законодавчу базу для розвитку різних форм господарювання на селі: державних, комунальних і приватних сільськогосподарських підприємств, сільськогосподарських кооперативів, сільськогосподарських товариств, фермерських господарств, приватних аграрних підприємств та ін. В умовах проведення аграрної реформи в Україні спостерігається також розширення системи аграрного права за рахунок виникнення нових аграрно-правових інститутів (інституту аграрної реформи; сільськогосподарської оренди; приватної власності на землю; фермерства тощо). Подальші тенденції законодавчого регулювання аграрних відносин в Україні пов'язані також із необхідністю гармонізації аграрного законодавства України, Європейського Союзу та інших держав, що зумовлено сучасними орієнтирами до європейської інтеграції.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p><u>Метою</u> вивчення навчальної дисципліни «Аграрне право України» є формування системи знань з правового регулювання аграрних відносин, вироблення навиків правильного застосування нормативно-правових актів аграрного законодавства України.</p> <p><u>Основними цілями</u> вивчення дисципліни «Аграрне право України» є набуття студентами знань та розуміння змісту положень нормативно-правових актів, що застосовуються для регулювання аграрних відносин, застосування навичок та знань, набутих при вивченні теоретичного матеріалу, для самостійного розв'язання практичних проблем, які виникають у процесі реалізації правосуб'єктності учасників аграрних правовідносин, правильного тлумачення та застосування норм аграрного законодавства.</p>	
4. Результати навчання (компетентності)	
Загальні компетентності:	

Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу джерел права та результатів наукових досліджень аграрно-правових відносин.

Здатність застосовувати знання аграрно-правових норм у практичних ситуаціях.

Знання та розуміння предметної області аграрного права та розуміння професійної діяльності.

Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями в галузі аграрного права.

Фахові компетентності:

Знання і розуміння особливостей реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права для регулювання аграрних відносин, захисту прав суб'єктів аграрних правовідносин.

Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти, основні поняття та елементи правового механізму регулювання аграрних відносин.

Здатність аналізувати проблемні питання теорії, практики та законотворчості в сфері аграрних відносин.

Здатність до критичного та системного аналізу, порівняння і тлумачення чинного аграрного законодавства.

Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту і забезпечення прав і інтересів громадян в аграрній сфері економіки.

Здатність до самостійної підготовки проектів актів правозастосування для регулювання аграрних правовідносин.

Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення, здатність давати юридичну кваліфікацію відносинам, що виникають в аграрному секторі економіки.

Програмні результати навчання:

Соціально-гуманітарна ерудованість:

Здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті проблем правового регулювання аграрних відносин і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання.

Формулювати власні обґрунтовані судження на основі правового аналізу аграрної політики.

Давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю власної позиції.

Оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи проблеми аграрних правовідносин.

Комунікація:

Доносити до респондента матеріал з аграрної проблематики доступно і зрозуміло.

Пояснювати характер певних подій і процесів, що відбуваються в аграрній сфері суспільного виробництва, з розумінням професійного та суспільного контексту.

Праворозуміння:

Здатність продемонструвати знання та розуміння змісту правових понять та категорій, базових для даної галузі права.

Здатність продемонструвати знання та розуміння правового регулювання земельних, аграрних та інших відносин, що виникають в процесі сільськогосподарського виробництва.

Правозастосування:

Застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формулювати обґрунтовані правові висновки.

Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів осіб в аграрно-правових відносинах.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	2

семінарські заняття / практичні / лабораторні		8		
самостійна робота		70		
Ознаки навчальної дисципліни				
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативна / вибіркова	
8	081 Право	4	вибіркова	
Тематика навчальної дисципліни				
Тема		кількість год.		
		лекції	заняття	сам. роб.
Модуль I. Загальна частина				
Тема 1. Аграрне право України як самостійна галузь права		1	-	3
Тема 2. Джерела аграрного права		-	-	3
Тема 3. Державно-правове регулювання сільського господарства		1	2	5
Тема 4. Суб'єкти аграрних правовідносин		-	-	3
Тема 5. Правове становище сільськогосподарських товариств та їх об'єднань		-	2	3
Тема 6. Правовий статус сільськогосподарських кооперативів		-	-	3
Тема 7. Правове становище фермерського господарства		-	-	3
Тема 8. Правове регулювання ведення особистих селянських господарств		-	2	3
Модуль II. Особлива частина				
Тема 9. Правове регулювання виробничо-господарської діяльності сільськогосподарських підприємств		-	-	6
Тема 10. Правове регулювання використання природних ресурсів в сільському господарстві. Охорона довкілля в сільському господарстві		-	-	6
Тема 11. Екологізація аграрного виробництва		-	-	6
Тема 12. Правове забезпечення безпечності та якості сільськогосподарської продукції		-	-	6
Тема 13. Договірне регулювання аграрних правовідносин		-	1	6
Тема 14. Правове регулювання аграрного ринку		-	1	6
Тема 15. Правове забезпечення сільськогосподарської діяльності відповідно до вимог ЄС та СОТ		-	-	6
Тема 16. Захист прав сільськогосподарських товаровиробників		-	-	6
Тема 17. Правове забезпечення соціального розвитку села		-	-	6
ЗАГ.:		2	8	80
6. Система оцінювання навчальної дисципліни				
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Загальна система оцінювання навчальної дисципліни є уніфікованою в межах навчально-наукового юридичного інституту і визначається Порядком організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, введеним в дію наказом ректора Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника від 19.05.2023 р. № 309 https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf , а також Методичними рекомендаціями до порядку оцінювання успішності			

	здобувачів вищої освіти у навчально-науковому юридичному інституті (далі - МРПОУ), затвердженими Вченою радою навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, протокол № 13 від 27.06.2024 р.) https://law.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/100/2024/11/metodychni-rekomendatsii-pro-poriadok-otsiniuvannia-uspishnosti.pdf
Вимоги до письмової роботи	<p>Передбачається виконання письмової самостійної роботи (пп. 2.5.4 МРПОУ). Завдання для самостійної роботи розробляються керівниками навчальних дисциплін, затверджуються на засіданні відповідної кафедри, включаються до методичних вказівок, розміщуються на сайті. Студенти виконують відповідні завдання у міжсесійний період, при цьому маючи можливість консультуватися з викладачем в години проведення індивідуальних занять, і здають їх на відповідні кафедри до початку екзаменаційно-залікової сесії (пп. 3.3.1 МРПОУ).</p> <p>Вивчення дисципліни передбачає <u>обов'язкове</u> виконання всіма студентами письмової домашньої контрольної роботи.</p> <p>Кожен студент відповідної навчальної групи виконує домашню контрольну роботу за індивідуальним варіантом відповідно до порядкового номера цього студента за списком в навчальних журналах академгрупи. Роботи виконуються в друкованому вигляді.</p> <p>Максимальна оцінка роботи – 25 балів. Завдання та вимоги до виконання контрольної містяться в Методичних вказівках і завданнях для самостійної роботи студентів заочної форми навчання https://ktetap.pnu.edu.ua/заочна-форма-навчання-3/.</p>
Семінарські заняття	<p>Завдання для семінарських занять визначені у методичних вказівках, що розміщені на сайті кафедри https://ktetap.pnu.edu.ua/заочна-форма-навчання-3/ та на сайті дистанційного навчання https://d-learn.pnu.edu.ua/</p> <p>Максимальна кількість балів за семінарські заняття – 25 (пп. 2.5.3 МРПОУ).</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Порядок та організація контролю знань студентів, зокрема, умови допуску до підсумкового контролю визначаються МРПОУ. Невиконання завдань для самостійної роботи чи невчасна її здача на кафедру є підставою для недопуску здобувача до здачі екзамену.</p>
Підсумковий контроль	<p>Підсумковий контроль – екзамен. Варіанти завдань на екзамен, бали за їх виконання, критерії оцінювання розробляються керівником навчальної дисципліни та затверджуються на засіданні відповідної кафедри (пп. 3.3.4 МРПОУ).</p> <p>Екзамен проводиться у формі тестування з використанням системи дистанційного навчання університету. Екзаменаційні завдання охоплюють 25 тестових запитань (закритої форми з одною правильною відповіддю) по 2 бали. Максимальний бал за екзамен становить 50 балів.</p> <p>Підсумковий бал складається з суми підсумкового балу за семінарські заняття (максимально 25 балів), балу за самостійну роботу (максимально 25 балів) та балу за екзамен (максимально 50 балів) (пп. 2.5.1-2.5.2 МРПОУ). Підсумковий бал становить максимально 100 балів.</p>
7. Політика навчальної дисципліни	
<p><u>Письмові роботи:</u></p> <p>Планується виконання студентами заочної форми обов'язкової домашньої письмової контрольної роботи, вимоги до якої визначені в Методичних вказівках і завданнях для</p>	

самостійної роботи студентів заочної форми навчання – *Методичні вказівки розміщені на сайті кафедри <https://ktetap.pnu.edu.ua/заочна-форма-навчання-3/>.*

Академічна доброчесність:

Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, визначених Положенням про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника <https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09/Нова-редакція-Положення-про-запобігання-академічному-плагіату.pdf>, усвідомлюючи наслідки порушення. Реагування на порушення академічної доброчесності здійснюється відповідно до встановлених процедур https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2024/05/pr.01.1.1-08_2024-protsedura_8_universytet.pdf.

Відвідування занять

Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають лекції і практичні заняття курсу.

Неформальна освіта

Питання визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті регулюється Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.33_2022-polozhennia-pro-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-osvity-v-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasylii-stefanyka.pdf. Визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти здійснюється одноосібним рішенням директора за умови, що назви освітніх компонент ідентичні або мають незначну стилістичну розбіжність; співпадає загальний обсяг годин (кредитів ЄКТС); співпадають компетентності та програмні результати навчання з дисципліни / дисциплін та результатів неформальної освіти або на підставі висновку експертної комісії кафедри.

8. Рекомендована література

1. Аграрне право : підручник / за ред. Т. В. Курман ; Націон. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2024.
2. Аграрне та земельне право України: сучасна парадигма і перспективи розвитку: колективна монографія / за ред. д.ю.н., проф. А. П. Гетьмана та д.ю.н., проф. Т. В. Курман. Харків: Юрайт, 2022.
3. Аграрне право : підручник / В.М. Корнієнко, Г.С. Корнієнко, І.М. Кульчій та інші; за ред. А.М. Статівки. Харків : Право, 2018.
4. Аграрне право України: підручник / Єрмоленко В.М., Гафурова О.В., Гребенюк М.В. та ін.; За заг. ред. В.М. Єрмоленка. К.: Юрінком Інтер, 2010.
5. Аграрне право: підручник для студ. вищ. навч. закл. / Жушман В.П., Уркевич В.Ю., Корнієнко та ін.; За ред. проф. В.П. Жушмана, А.М. Статівки. Харків: Право, 2010.
6. Багай Н.О. Теоретичні проблеми розвитку аграрного законодавства України: монографія. Івано-Франківськ: Супрун В.П., 2020.

Детальний перелік монографічної, наукової, науково-практичної літератури, нормативних джерел та інформаційних ресурсів до кожної теми міститься в навчально-методичних посібниках:

1. Яремак З. В. Аграрне право України. Методичні вказівки для підготовки до семінарських (практичних) занять студентів заочної форми навчання. Івано-Франківськ: навчально-науковий юридичний інститут Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2020.

2. Яремак З. В. Аграрне право України. Методичні вказівки для самостійної роботи студентів заочної форми навчання. Івано-Франківськ: навчально-науковий юридичний інститут Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2020.
<https://ktetap.pnu.edu.ua/заочна-форма-навчання-3/>

Викладач:
к.ю.н., доц. Зоряна ЯРЕМАК